

Respons

Irak: Salah al-Din provins - sikkerhetssituasjonen i perioden juli - september 2018

- Hva er konfliktenes og voldens hovedmønster?
- Hvem er hovedaktørene?
- Hvilke deler av provinsen er berørt?
- Hvem blir angrepet?
- Hvor mange hendelser er det rapportert i det aktuelle tidsrommet?
- Hvor mange sivile er drept i det aktuelle tidsrommet?

Innledning

Denne responsen gir en kortfattet fremstilling av sikkerhetssituasjonen i Salah al-Din provins. Den oppsummerer i hovedsak konflikt- og voldsmønsteret som tegnet seg i perioden juli-september 2018, men viser også til lengre utviklingstrekk som setter perioden inn i en bredere sammenheng.

Fremstillingen er kun ment å gi et oversiktsbilde. Den inneholder få eksempler på enkelthendelser, og beskriver kun i liten grad utviklingen i bestemte områder og byer.

Responsen konsentrerer seg om seks hovedtemaer: 1) befolkning og relevant konflikthistorie, 2) konflikt- og voldsmønster; 3) hovedaktører; 4) voldens spredning; 5) utsatte grupper og 6) antall konfliktrelaterte hendelser og sivile tapstall.

Kildematerialet er hentet fra åpne kilder og samtaler Landinfo og danske Utlendingestyrelsen hadde med kilder i Kurdistanregionen (KRI) i april 2018.

1. Bakgrunn: befolkning og nyere konflikthistorie

Provinsen har en befolkning på ca. 1,2 millioner og er en av landets mest rurale (IOM 2015). Befolkningen består hovedsakelig av arabiske sunnimuslimer, men distriktet Tooz utgjør et unntak. Der består befolkningen av store andeler turkmenere og kurdere, i tillegg til arabere. Distriktet inngår i de områdene som kurdiske myndigheter (KRG) gjør krav på.

Det finnes også en liten gruppe arabiske shiamuslimer i provinsen. For eksempel er byen Balad hovedsakelig shia, og Samarra, med sine viktige shiahelligdommer, har også et innslag av shiarabisk befolkning (Landinfo 2015, s. 12).

Kilde: [Chaldean at en.wikipedia](#) 2007

Sommeren 2014 tok ISIS Tooz distrikt, oljebyen Baiji og provinsens nest største by Tikrit. I Tooz ble ISIS presset ut senere på sommeren, etter å ha kjempet mot hæren, shiamilitser (også kalt folkemobiliseringsstyrkene, eller PMU) og kurdisk peshmerga. Særlig kjent ble den turkmenske landsbyen Amerli, som ISIS beleiret i mange uker, men der Badr-militsen og kurdisk peshmerga tidlig på høsten brøt beleiringen og tok kontroll (al-Shafaq 2014). Deretter gikk kontrollen i Tooz distrikt frem og tilbake mellom kurdisk peshmerga og PMU (Derszi-Horvath 2017), inntil peshmerga-styrkene trakk seg ut av de omstridte områdene i oktober 2017.

Høsten 2014 tok regjeringshæren og shiamilitser opp kampen med ISIS om Tikrit og Baiji. ISIS prøvde gjentatte ganger å ta Samarra og Balad, men lyktes ikke. Regjeringen sikret Balad mot slutten av året, og beholdt kontrollen over Samarra, men ble stadig angrepet av ISIS utenfra og inne i byen. De sunnimuslimske stammene organiserte seg og inngikk taktiske allianser med de forskjellige partene.

I mars 2015 startet regjeringen en større offensiv fra Samarra og nordover for å ta tilbake kontrollen over provinsen (Landinfo 2015, s. 7). I løpet av 2016 var de fleste ISIS-kontrollerte delene av provinsen gjenerobret (Khalid 2016).

Da peshmerga-styrkene trakk seg ut av de omstridte områdene i oktober 2017, kom også Tooz distrikt under regjeringens kontroll (se for eksempel bloggen Daesh Daily¹ 2017). Fra da av har hele provinsen vært sikret av irakiske regjeringsstyrker og shiamilitser. Kurdisk

---

¹ Bloggen drives av Ashraf Al-Khalidi og Thomas Renahan, og bringer daglig informasjon om ISIS fra arabiskpråklige kilder.

peshmerga deltar likevel fortsatt i opprenskningsoperasjoner mot væpnede grupper, samordnet med PMU-enheter og irakiske regjeringsstyrker (UNHCR 2018b).

Rivalisering mellom etniske grupper i Tooz distrikt

Da peshmergaen og shiamilitsene hadde gjenerobret Tooz i 2014, kom turkmenerne i klem mellom disse aktørene. Den kurdiske befolkningen i Tooz kunne på sin side få problemer med shiamilitsene. Araberne i Tooz kom også under press. Det ble rapportert om at kurdisk peshmerga tvang arabere bort fra sine landsbyer i områdene peshmergaen hadde gjenerobret. Ifølge Reuters (Coles 2014) skal 127 arabiske landsbyer ha blitt omfattet av dette. En bredere redegjørelse for hendelsesforløpet er gitt i Landinfo 2015 (s. 15).

Rivalisering mellom ulike lokale, statlige, halvstatlige og delvis statlige væpnede grupper har preget distriktet etter at ISIS ble drevet ut. Siden oktober 2017, da kurdiske styrker forlot området, har disse gruppene bestått av lokal etnisk basert militis innenfor PMU, enheter fra landsdekkende PMU-militser, irakiske hærstyrker og irakisk paramilitært politi. De ulike gruppene opptrer som beskyttere av sine respektive befolkningsgrupper, eller med andre, egne agendaer (Derszi-Horvath 2017).

Rivaliseringen har hatt store konsekvenser for befolkningen. For eksempel skal arabere i bl.a. underdistriktene Suleiman Beg og Amerli ha blitt hindret av shiamilitser og kurdisk peshmerga i å returnere etter kampene med ISIS, og selv ha holdt seg borte av frykt for hevn fra lokal turkmensk PMU (Derszi-Horvath 2017). Det skal for øvrig ha tatt flere år å bli enige om å tillate retur til Suleiman Beg, ettersom man fryktet at klanene i byen hadde støttet væpnede grupper (Iraq Protection Cluster 2018).

Myndigheten over distriktssenteret Tuz Khurmatu har vært omstridt mellom kurderne og turkmenerne der. Ifølge Daesh Daily (2017) prøvde kurdiske regionale myndigheter (KRG) å få kurdere til å flytte dit. KRG skal ha hatt ønske om å legge distriktet inn under Kirkuk provins, som de da kontrollerte, noe som ifølge Daesh Daily vakte motvilje hos turkmenerne.

Forskere ved Middle East Institute (Kassim & Slim 2017) viser til kraftige sammenstøt mellom kurderne og turkmenerne i distriktet mens kurderne hadde styrker der. Araberne i Tuz Khurmato opplevde overgrep i områder som var kontrollert av lokale PMU-styrker (Derszi-Horvath 2017). Etter oktober 2017 har kurderne i distriktet stått uten peshmergaens beskyttelse.

2. Konflikt- og voldsmønsteret i provinsen

Den væpnede opprørsaktiviteten skal ha økt i provinsen i annet kvartal,² særlig i nærheten av de omstridte områdene. Det skriver det amerikanske forsvarsdepartementet (U.S. Department of Defense 2018, s. 20) i en rapport til Kongressen. Her vises det til en generell trend i omstridte områder av både Kirkuk, Diyala og Salah al-Din, hvor væpnede grupper, som ISIS, utnytter sikkerhetsvakuemet som har oppstått etter at peshmerga-styrkene trakk seg ut. De væpnede gruppene beveger seg fritt og setter opp sjekkpunkter om natten, og stedvis flytter landsbybeboere pga. trusselen fra gjenværende ISIS.

---

² Situasjonsanalysen for andre kvartal ble publisert 12. september. Tilsvarende rapport for tredje kvartal vil trolig ikke foreligge før mot slutten av året. Dette er Forsvarsdepartementets kvartalsrapporter om den USA-ledede innsatsen mot ISIS i Irak og Syria.

Joel Wing (2018b) ser et mønster i Sentral-Irak, deriblant i Salah al-Din, med vekslende oppgang og nedgang i angrep. Dette mener han viser at væpnede grupper forsøker å få i stand et nytt omfattende opprør. ISIS kontrollerer nå en del tynt befolkede områder om natten. Hæren unngår slike områder på nattetid. Enkelte steder viser militante seg fritt om dagen også (Wing 2018b).

I 2018 har ISIS for det meste utført angrep med skytevåpen og bruk av IED-er i Salah al-Din, bl.a. mot sjekkpunkter. På steder ISIS har skaffet seg kontroll, skattlegger de lokalbefolkningen (Wing 2018a-b).

Av alle Iraks provinser hadde Salah al-Din den sterkeste økningen i volden i andre kvartal, ifølge det amerikanske forsvarsdepartementet (U.S. Department of Defense 2018, s. 20). Provinsen skal ha hatt en dobling i antall hendelser initiert av ISIS, sammenlignet med første kvartal. For eksempel ble en familie på tolv drept av ISIS i ett enkeltangrep (U.S. Department of Defense 2018, s. 20).

Landinfo presenterer anslag over antall konfliktrelaterte hendelser for tredje kvartal under avsnitt 6. Her bygger vi på statistikk fra Joel Wing og Iraq Body Count (IBC). Deres materiale er imidlertid ikke direkte sammenlignbart med tallene fra det amerikanske forsvarsdepartementet, fordi de henholdsvis har et bredere og smalere utvalg av hendelser. Dette tallmaterialet indikerer en relativt jevn forekomst av hendelser i juli, august og september, og Wing noterer dessuten en liten nedgang fra annet til tredje kvartal.³

Når det gjelder sivile tapstall, var provinsen blant de tre mest voldelige i Irak i september, bak Bagdad og Anbar, i henhold til tall fra UNAMI (2018a). Med unntak av mars måned, har Salah al-Din ellers ikke vært blant de tre provinsene med høyest antall sivile ofre på UNAMIs oversikter (UNAMI 2018b, d-j).⁴

Voldsmønsteret kjennetegnes for øvrig av at ISIS gjør stadige fremstøt for å gjenvinne kontroll over territorium og strategiske veier, særlig i tynt befolkede områder. Siktemålet deres synes å være å ta kontroll over slike områder for å kunne rette angrep mot byene derfra.

Sikkerhetsanalytikeren Derek Flood (2018) beskriver i en artikkel i september hvordan ISIS bruker tynt befolkede områder i grensetraktene mellom Salah al-Din, Kirkuk og Diyala til å bygge opp igjen slagkraft og stridsevne etter nederlaget i 2017. Det sentrale området er Hamrin-fjellene som i Salah al-Din følger provinsgrensen i distriktene Shirqat, Baiji og Tikrit.

I dette området mener Flood at ISIS har opprettet en robust logistikk og infrastruktur. Herfra har gruppen ambisjoner om å rette angrep mot omkringliggende byer, på samme måte som både de og al-Qaida i Irak gjorde før ISIS gjorde sine erobringer i 2014. Flood viser til Iraks tidligere innenriksminister Bakir al-Zubeidi, som i juli antok at ISIS kontrollerer ca. 75 landsbyer i Kirkuk, Diyala og Salah al-Din. Han sa ikke noe om hvor mange av dem som ligger i Salah al-

---

³ Wing summerer 87 konfliktrelaterte hendelser i første kvartal, 90 i andre og 69 i tredje (Wing 2018a, c, e-k). Materialet hans gir altså ikke inntrykk av en økning fra første til annet kvartal, slik det amerikanske forsvarsdepartementet rapporterer. Det kan skyldes både ulik metode og ulikt utvalg av hendelser.

IBC har et relativt likt antall hendelser med sivile dødsfall i årets tre første kvartaler (IBC 2018a).

⁴ Når det gjelder sivile tapstall i året så langt, noterer IBC flest dødsfall i andre kvartal (IBC 2018a). Wing har relativt like tall for første og andre kvartal, med en liten nedgang i tredje (Wing 2018a, c, e-k).

Din eller hvor i provinsen, men etter alt å dømme er det i grensetraktene mellom de tre provinsene.

Se for øvrig punkt 3 (s. 8) om hvor i provinsen ISW (Wallace & Cafarella 2018) mener ISIS har henholdsvis kontrollsoner, angrepssoner og støttesoner.

Det pågår militære operasjoner mot ISIS mange steder i provinsen

Blant annet gjennomførte spesialstyrken Emergency Response Division (ERD) og en rekke andre sikkerhetsstyrker en operasjon i Salah al-Din, Kirkuk og Diyala i juli for å slå ned på gjenværende ISIS-krigere i området (Blanchard 2018, s. 2).

Myndighetenes mottiltak er likevel lite effektive, ifølge Wing (2018a-b), fordi ISIS trekker seg bort så snart sikkerhetsstyrkene aksjonerer. Når disse trekker seg ut igjen etter endt oppdrag, kommer ISIS tilbake. Myndighetssiden har dessuten for dårlig informasjon om ISIS lokalt, og nærværet deres er for omskiftelig til å være effektivt.

Også sikkerhetsstyrker og PMU-militser begår overgrep

Personer som kan mistenkes å ha en eller annen slags forbindelse med ISIS, kan bl.a. bli utsatt for arrestasjon, få sine dokumenter beslaglagt, bli nektet å vende tilbake til sitt bosted og nektet tilgang til offentlige tjenester. Dette fremholdt en internasjonal humanitær NGO som Landinfo møtte i Erbil (24. april 2018). Human Rights Watch (2018, s. 30-31) dokumenterer slike arrestasjoner, med påfølgende forsvinninger, på navngitte steder i provinsen.

Mistanker om ISIS-tilknytning faller ofte på sunniarabiske familier i områder som har vært kontrollert av ISIS, eller der gruppen har vært aktiv. Hele grupper av befolkningen kan bli kollektivt straffet for slike mistanker. Det amerikanske konsulatet i Erbil (møte april 2018) påpekte at særlig det å være i familie med ISIS-folk kan ha veldig alvorlige konsekvenser. Den humanitære NGO-en (møte april 2018) sa at de som blir antatt å ha forbindelser med ISIS, generelt blir stigmatisert av flertallet av befolkningen. I tillegg nektes de ofte tilgang til offentlige tjenester av lokale myndigheter.

Sårbar situasjon i Tuz Khurmato

I tillegg til at ISIS opererer både i og rundt Tuz Khurmato, har byen i lang tid vært preget av etnisk betingede konflikter og vold. Byen blir betegnet som en «city of walls» ettersom turkmenske og kurdiske bydeler er blitt adskilt med murer. Irak-eksperten Michael Knights⁵ har beskrevet tilstanden i byen på denne tidligere i år (Bulos 2018):

Without a doubt, Tuz Khurmatu is a case study for Iraq 2.0. It's the most violent, most divided place in the country. You have so many layers of conflict.

Da peshmerga-styrkene trakk seg ut av byen i oktober 2017, var det mange, særlig kurdere, som flyktet. Dette skjedde i flere bølger etter gjentatte sammenstøt mellom irakiske styrker, støttet av PMU, og peshmerga-styrker, og påfølgende overgrep mot sivile. Blant andre har Amnesty International (2017) rapportert om hvordan flere titusen sivile ble tvunget til å forlate byen

---

⁵ Knights er *senior fellow* ved Washington Institute for Near East Policy.

under disse hendelsene, og hvordan boliger og butikker i kurdiske områder av byen ble plyndret, satt i brann og ødelagt.

UNAMI uttrykte bekymring for denne situasjonen i en pressemelding i desember 2017 (UNAMI 2017). Representanter for FN-organet hadde da besøkt byen og fått bekreftet påstandene om plyndringer og ødeleggelse. I pressemeldingen viste UNAMI for øvrig til tall fra IOM om at 1440 familier (8694 personer) som hadde flyktet fra byen etter hendelsene i oktober, fortsatt var fordrevet per 14. desember. Dette må anses å være et nøkternt anslag, tatt i betraktning Amnesty (2017) påstand om at «flere titusen» flyktet.

Også kilder Landinfo møtte i Erbil i april, fortalte at mange kurdere hadde flyktet fra Tuz Khurmatu. Det ble også poengtert at få hadde returnert (U.S. Consulate, møte april 2018).

En menneskerettsaktivist (møte april 2018) mente at PMU-militser sto bak mye av volden. Ifølge UNAMI (2018, s. 4) var det både sivile og turkmenske væpnede grupper som var ansvarlig for overgrepene. Turkmenske militsgrupper tilknyttet PMU har blitt beskyldt for mye av volden etter at kurderne trakk seg ut i 2017 (Basnews 2017)

Volden og lovløsheten vedvarte etter hendelsene i oktober 2017 (UNAMI 2018c, s. 4), og førte i januar 2018 til at spesialstyrken Rapid Response Force/Division ble plassert i byen (Rudaw 2018c). Styrken skal bl.a. ha blitt satt til å avvæpne turkmenere og arabere i kurdiske områder av byen. En talsmann for styrken oppfordret samtidig også IDP-er til å returnere.

I begynnelsen av september kom det så meldinger om at styrken skulle trekkes ut av byen, og erstattes av den regulære irakiske hæren (Rudaw 2018a).

Det later til at dette kan ha påvirket sikkerheten i byen. I september rapporterte nemlig UNHCR (2018a) om en økning i den organiserte kriminaliteten i Tuz Khurmatu. Blant annet forekommer det nå mange kidnappinger med krav om løsepenger, og ifølge lokale myndigheter skal 400 personer være savnet. UNHCR viser til at både bybefolkningen og fordrevne familier frykter at den etnisk motiverte volden igjen skal øke som et resultat av at Rapid Respons Force ikke lenger er til stede i byen.

Returer til byen

Hvor mange av dem som flyktet fra byen, som eventuelt har returnert i perioden denne responsen omfatter, finner vi lite holdepunkter for å si noe om. I oktober rapporterte IOM (2018, 4. oktober) at etnisk-religiøse spenninger, hevnaksjoner og eiendomstvister var årsaker til at folk vegret seg for å returnere. Dette gjelder langt flere områder i distriktet. For eksempel hadde det ikke i det hele tatt vært noen retur til byen Amerli, som ligger litt sør for Tuz Khurmatu (IOM 2018a, s. 13).

Til Tuz Khurmatu hadde ca. 430 familier returnert ved utgangen av september, ifølge IOMs Returnee Master List for september (IOM 2018b). Dette er en liten økning fra januar, da ca. 390 familier ifølge IOM hadde returnert (IOM 2018c). Det fremgår likevel ikke noe om hvilke etniske grupper tallene omfatter, eller nøyaktig når de returnerte hadde flyktet. En artikkel i Rudaw (2018b) handler om kurdere fra Tuz Khurmatu som oppholder seg i KRI, og som vil samle inn penger til å bygge opp igjen boligene sine i hjembyen, i mangel av offentlig bistand.

IOM (2018a, s. 13) påpeker at det ikke blir gjort noe for å dempe de sterke etnisk-religiøse spenningene i området.

Respons Irak: Salah al-Din provins – sikkerhetssituasjonen i perioden juli-september 2018

3. Hovedaktørene i konfliktene

Myndighetsstyrkene

Til disse regnes hæren, det føderale politiet og eventuelle statlige spesialstyrker. Samlet sett omtaler kildene ofte disse styrkene som ISF – Iraqi Security Forces.

Provinsen ligger i regjeringskontrollert del av Irak, og hæren og andre myndighetsstyrker er utplassert over hele provinsen. I mange rurale områder er imidlertid nærværet av myndighetsstyrker tynt.

Flere steder deler myndighetsstyrkene på ansvaret med andre sikkerhetsaktører. Eksempelvis skriver al-Monitor (2018) at ansvaret for sikkerheten i Shirqat distrikt er delt mellom politiet og en PMU-enhet som tilhører en lokal klan. Det føderale politiet overtok i januar 2018 for eksempel ansvaret for sikkerheten i Tikrit etter PMU som da ble trukket ut (al-Sahid 2018).

Som nevnt over, har spesialstyrken Rapid Response Force, vært utplassert i Tuz Khurmato i perioden januar-september. I september ble den regulære hæren satt inn (Rudaw 2018c & a)

PMU

Ifølge en artikkel i al-Monitor (2018) har PMU i oppgave å opprettholde sikkerhet på sjekkpunkter og utføre antiterror-operasjoner mot ISIS. Iblant blir operasjonene utført sammen med PMU-enheter tilkalt fra Sør-Irak til formålet.

Det er flere shiamilitser som opererer i provinsen. Stedvis er det lokalt rekrutterte selvforsvarsmilitser som er plassert innenfor rammen av PMU-paraplyen. Disse lokale militsene er som oftest sekterisk, etnisk eller klanbaserte.

Forskeren Aymen al-Tamimi (2017) ved det amerikanske Middle East Institute navngir noen slike lokale PMU-enheter som var aktive i provinsen i 2017:

- 51. brigade av PMU/Liwa Salah al-Din. En sunnibrigade bestående av lokale klaner fra Shirqat og Baiji, utplassert i Shirqat distrikt.
- 52. brigade av PMU/Fawj Amerli. Turkmensk brigade under Badr-organisasjonen, i Amerli, Tooz distrikt.
- 88. brigade av PMU. En sunnienhet plassert i Alam, Tikrit distrikt. Brigaden dekker ifølge al-Monitor (2018) området øst for Tigris frem til Hamrin og nordover til Baiji.

Se for øvrig Derszi-Horvath 2017 for mer utfyllende opplysninger om lokale PMU-tilknyttede militser som var aktive i Tooz distrikt per august 2017.

I al-Monitor-artikkelen (2018) blir det hevdet at mange i de sunnimuslimske PMU-enhetene er politifolk som har forlatt enhetene sine for å tjenestegjøre i PMU under ledelse av sine lokale sjeiker. Sjeikene er igjen underlagt PMU.

ISIS

Blant væpnede grupper er det ISIS som blir konkret navngitt i rapporteringene. Gruppen synes å være aktiv i alle provinsens distrikter, men særlig fra Tikrit by og nordover i distriktene Tikrit, Baiji og Shirqat, samt i Tooz.

Et kart fra ISW (Wallace & Cafarella 2018, se kartet [her](#)) viser hvilke områder av Irak de mener ISIS opererer i, og hvor de antar at gruppen har støtte i lokalbefolkningen. Som det fremgår av kartet, har ISIS en liten kontrollzone⁶ nord for Baiji, en større angrepssone⁷ rundt Baiji og ellers to mindre angrepssoner ned til Tikrit. De har også støttesoner⁸ i flere retninger gjennom provinsen, samt omtrent fra Baiji og nordover.

Andre væpnede grupper

I foreliggende rapporteringer blir væpnede grupper i provinsen omtalt som enten ISIS eller «væpnede ekstremister». En representant for det kurdiske nyhetsmediet Kirkuk Now, som Landinfo møtte i Sulaymaniya i april, poengterte at myndighetene nærmest automatisk gir ISIS skylden for angrep, og at ISIS gjerne påberoper seg å stå bak angrepene. Likevel mente denne kilden at det ofte ikke er klart hvem som står bak angrep fordi det er et større antall grupper med ulike agendaer som er aktive (Kirkuk Now, møte i Sulaymaniya april 2018).

4. Voldens spredning

Tyngden av volden ligger i provinsens nordlige deler, men den viser samtidig spredning over hele Salah al-Din.

I juli meldte Niqash (al-Jibouri 2018) at særlig Hamrin-fjellene og den vestlige delen av Shirqat distrikt er områder hvor ISIS prøver å skaffe seg kontroll over tynt befolkede områder. I nyhetsoppslaget sier lederen for provinsrådet at det finnes hundrevis av ISIS-krigere i provinsen. En leder for en stammemilits i det aktuelle området anslår tallet på ISIS-krigere til 150-200. Militsen hans er daglig i sammenstøt med dem.

Likeledes peker Tooz distrikt seg ut med både ISIS-angrep og en spent, etnisk betinget konfliktsituasjon (Foltyn 2018; U.S. Department of Defense 2018; Bulos 2018).

Videre skal området rundt Samarra i den sørlige delen av provinsen, være gjenstand for angrep. Særlig på østsiden av byen skal det ha vært såpass mye aktivitet at lokale beboere har flyktet, fremgår det av oppslaget i Niqash (al-Jibouri 2018). Opplysninger om aktiviteten nær Samarra har vi ikke funnet i andre kilder.

---

⁶ En kontrollzone er etter ISWs definisjon et område der ISIS utøver fysisk eller psykisk press for å sikre at personer og grupper forholder seg slik ISIS krever.

⁷ En angrepssone er etter ISWs definisjon et område der ISIS utfører offensive manøvrer.

⁸ En støttesone er etter ISWs definisjon et område der ISIS møter ubetydelige mottiltak, og der de kan opprettholde logistikk og administrativ støtte til styrkene sine.

IBC sine oversikter for juli, august og september viser en ganske bred geografisk spredning på hendelsene:

- I nord er det listet hendelser i Shirqat og Hamrin-området, i Tuz Khurmatu og Khadraniya (Tooz distrikt), samt i Baiji, Hajjaj og Shawish (Baiji distrikt).
- I sentrale deler er det listet hendelser i Tikrit.
- I sør er det listet hendelser Ishaqi, Yatrib (Balad distrikt) og Dujail (al-Fares distrikt).

Tyngdepunktet ligger på distriktene Shirqat, Baiji og Tooz, i provinsens nordlige deler.

5. Hvem blir angrepet?

Ifølge den nevnte Niqash-artikkelen (al-Jibouri 2018) angriper ISIS både sikkerhetsstyrker, sjekkpunkter og trafikk på strategiske veier, samt klaner som støtter myndighetene. Overfor sivile kommer de med trusler, stjeler fast eiendom og skattlegger lokalbefolkningen der de har tilstrekkelig kontroll. Andre steder prøver de å tvinge befolkningen til å flytte hvis de har behov for husvære til losji og lagerplass. Dersom dette ikke virker, kidnapper og dreper de.

Artikkelen (al-Jibouri 2018) nevner at rundt 230 privathjem samt et par skoler og helsesentre har blitt angrepet av væpnede ekstremister i første halvår av 2018. Bønder, gjetere og andre sivile skal ha forlatt områder på østsiden av Samarra og flyttet inn i byen. Veitrafikken gjennom provinsen skal ha gått kraftig ned.

Også Wing (2018e) fremholder at både sivilbefolkningen og myndighetsstyrker er utsatt for angrep. Ekstremistene skal ha gått løs på levegrunnet til lokalbefolkningen, og brent ned korngårder og stjålet kveg. Det rapporteres også at ISIS setter opp falske sjekkpunkter der de kler seg ut som militære og raner, kidnapper eller dreper folk i bilene de stopper. Sikkerhetsstyrkene blir lokket inn i bakhold der de blir drept (al-Jibouri 2018).

I IBC (2018a) sin oversikt over hendelser med sivile dødsfall i perioden juli-september er det ikke oppgitt noen nærmere profil på ofrene, bortsett fra:

- en ansatt i helsemyndighetene
- en etterretningsoffiser og en politimann
- og to hendelser der en journalist ble drept i hver sin hendelse

De øvrige i alt 34 ofrene som IBC har notert, er det ikke opplyst noe nærmere om. Vi antar at dette er sivile, da IBC trolig ville fått vite det dersom det var representanter for myndigheter eller ordensmakt.

Ofre for andre typer overgrep

Som det fremgår av avsnittet om Tooz distrikt ovenfor (s.5-6), har etnisk motivert vold forårsaket internflukt fra dette området. Det blir pekt på at lokale PMU-enheter som søker å beskytte sine egne befolkningsgrupper, har begått overgrep mot deler av lokalbefolkningen.

Under punkt 2 (s. 5). er det også redegjort for hvordan myndighetsstyrker og PMU-er begår overgrep mot personer som mistenkes å ha en ISIS-tilknytning.

6. Antall hendelser og drepte i perioden juli-september

Vi har brukt tre spesifikke kilder til dette tallmaterialet: Joel Wings blogg *Musings on Iraq* og rapporteringer fra Iraq Body Count (IBC) og UNAMI.

Wing er basert i USA og har rapportert på konfliktene i Irak siden 2008. Han oppdaterer jevnlig statistikk på antall drepte, sårede og konfliktrelaterte hendelser over hele Irak, og baserer seg blant annet på arabisk- og engelskspråklige nyhetsartikler.

IBC rapporterer daglige hendelser og samler alt materiale i en database etter at informasjonen er tilstrekkelig kvalitetssikret. Det kan ta ca. ett år. Informasjonen i denne responsen er hentet fra daglige rapporteringer (*Recent events*), og er derfor ikke IBCs endelige data. IBC innhenter sin informasjon fra lokale medierapporter, vitner, kilder fra lokalt nettverk, myndigheter og helseinstitusjoner, inkludert likhus.

UNAMI er svært forsiktige i sine anslag. FN-organet tar sterke forbehold ut fra at manglende tilgjengelighet til deler av landet gjør full verifisering av tallene vanskelig. UNAMIs kilder inkluderer blant annet vitner, offerets slektninger, helsepersonell, lokale religiøse ledere, lokale samfunnsledere, myndigheter, andre FN-organer og medieoppslag.

Antall konfliktrelaterte hendelser er relativt stabilt gjennom perioden

Hendelsene som blir rapportert, omfatter ikke bare gjennomførte angrep, men også forhindrete angrep og funn av uidentifiserte lik. Kildematerialet gir ikke alltid full oversikt over hva som faktisk har foregått når hendelser blir rapportert. Dette gjelder for eksempel Joel Wing, som vi likevel regner som en egnet kilde siden han legger frem systematiske oversikter for avgrensede tidsrom.

Wing (2018e) noterte en merkbar nedgang i hendelser fra 42 i juni til 23 i juli. Deretter har frekvensen ligget på samme nivå (Wing 2018a, c, e). IBC (2018a) oppgir langt lavere tall. Det skyldes at de kun rapporterer hendelser der sivile blir drept. Dette er hendelser hvor angrepstyper som skyting, IED-er og selvmordsbomber er brukt. I tallene inngår også noen tilfeller av likfunn.⁹ I en av de registrerte skytehendelsene, i Baiji i august, var det fem familiemedlemmer som ble drept.

Selv om kildenes tall er svært forskjellige, viser de likevel begge en likeartet tendens som er ganske jevn for de tre månedene.

Tabell 1: Anslag over antall konfliktrelaterte hendelser som rapportert av Wing og IBC

Kilde	Juli	August	September
Wing – gjennomførte og avvergede angrep	23	25	21
IBC – kun hendelser med sivile dødsfall	10	8	6

Kilder: Wing 2018a, c, e; IBC 2018a

⁹ Med unntak to tilfeller, hvor det i det ene fremgår at avdøde var journalist, og i det andre er opplyst at tre lik ble trukket frem fra et sammenrast hus, er det ikke oppgitt noe om personene som har blitt funnet døde.

Antall drepte sivile

Sikkerhetshendelsene som blir rapportert fra Irak, finner i de fleste tilfeller sted der det ferdes sivile. Det er heller ikke uvanlig at sivile er målet, og at hensikten er å ramme flest mulig. De rapporterte tallene over ofre rommer derfor både drepte og sårede. I oversikten nedenfor er det imidlertid bare tatt med drepte. Vi gjør oppmerksom på at antallet sårede i en hendelse normalt vil være vesentlig høyere enn antall drepte.

UNAMI oppgir tall for de tre provinsene som har det høyeste antallet sivile ofre, sivilt politi medregnet. Salah al-Din er blant de tre mest rammede bare i september.

Wing summerer både sivile og stridende tapstall, men skiller dem fra hverandre i sine oversikter. I IBC sine tall gis det sjelden noen nærmere opplysninger om de drepte. Vi må likevel anta at dette er sivile, da IBC ikke tar med stridende personell i sine oversikter over ofre. Lokale regulære politistyrker er imidlertid inkludert i materialet.¹⁰

Tabell 2: Anslag over sivile drepte som rapportert av Wing, UNAMI og IBC

	Juli	August	September
Wing	8 ¹¹	10 ¹²	19 ¹³
UNAMI	ikke rapportert	ikke rapportert	9
IBC	14	13	8

Kilder: Wing 2018a, c, e, UNAMI 2018a, b & d; IBC 2018a

---

¹⁰ IBC medgir at det i enkelte tilfeller kan være vanskelig å definere en sivil, men ekskluderer følgende grupper: 1) personer over 18 år som, på dødstidspunktet, initierte den voldelige hendelsen, eller var et aktivt medlem av en militær eller paramilitær organisasjon; 2) utenlandske sikkerhetskontraktører; 3) medlemmer av private sikkerhetsfirma som er tilknyttet den internasjonale koalisjonen. Lokale regulære politistyrker er imidlertid inkludert i definisjonen av sivile (IBC 2018b).

¹¹ Totalt rapporterte Wing at 20 personer ble drept i konfliktrelaterte hendelser i juli, 12 av dem var ISF og PMU.

¹² Totalt rapporterte Wing at 45 personer ble drept i konfliktrelaterte hendelser i august, 35 av dem var ISF og PMU.

¹³ Totalt rapporterte Wing at 24 personer ble drept i konfliktrelaterte hendelser i september, 5 av dem var ISF og PMU.

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Amnesty International (2017, 24. oktober). *Iraq: Fresh evidence that tens of thousands forced to flee Tuz Khurmatu amid indiscriminate attacks, lootings and arson*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/10/iraq-fresh-evidence-that-tens-of-thousands-forced-to-flee-tuz-khurmatu-amid-indiscriminate-attacks-lootings-and-arson/> [lastet ned 30. oktober 2018]
- Basnews (2017, 31. oktober). *Turkmens Not Responsible for Crimes of Turkmen Militias in Tuz Khurmatu: MP*. *Basnews*. Tilgjengelig fra <http://www.basnews.com/index.php/en/news/iraq/389500> [lastet ned 16. oktober 2018]
- Blanchard, C. M. (2018, 4. oktober). *Iraq: Issues in the 115th Congress*. Washington D.C.: Congressional Research Service. Tilgjengelig via <https://fas.org/sgp/crs/mideast/R45096.pdf> [lastet ned 16. oktober 2018]
- Bulos, N. (2018, 11. mars). *Tuz Khurmatu is Iraq's city of walls. Is it a sign of the country's future?* *LA Times*. Tilgjengelig fra <http://www.latimes.com/world/middleeast/la-fg-iraq-kurds-turkmen-20180311-story.html> [lastet ned 30. oktober 2018]
- Coles, I. (2014, 9. september). *Iraq's Shi'ite militia, Kurds use U.S. air strikes to further own agendas*. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/article/us-iraq-security-consequences/iraqs-shiite-militia-kurds-use-u-s-air-strikes-to-further-own-agendas-idUSKBN0H40B820140909> [lastet ned 16. oktober 2018]
- Daesh Daily (2017, 25. oktober). *October 25, 2017. Today's major developments*. *Daesh Daily*. Tilgjengelig fra <https://www.daeshdaily.com/october-25-2017/> [lastet ned 16. oktober 2018]
- Derszi-Horvath, A. (2017, 16. august). *Iraq after ISIS: Tuz*. Berlin: Global Public Policy Institute. Tilgjengelig fra <http://www.gppi.net/publications/iraq-after-isil-tuz/> [lastet ned 16. oktober 2018]
- Flood, D. H. (2018, september). *From Caliphate to Caves: The Islamic State's Asymmetric War in Northern Iraq*. CTC Sentinel, Vol 11, Issue 8. West Point: Combating Terrorism Center. Tilgjengelig fra: <https://ctc.usma.edu/caliphate-caves-islamic-states-asymmetric-war-northern-iraq/> [lastet ned 26. september 2018]
- Foltyn, S. (2018, 9. september). *Political instability facilitates resurgence of Islamic state in Iraq*. *PBS News Hour*. Tilgjengelig fra <https://www.pbs.org/newshour/show/political-instability-facilitates-resurgence-of-islamic-state-in-iraq> [lastet ned 16. oktober 2018]

Respons Irak: Salah al-Din provins – sikkerhetssituasjonen i perioden juli-september 2018

- Human Rights Watch (2018, 4. september). *“Life without a father is meaningless». Arbitrary arrests and enforced disappearances in Iraq 2014-2017*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/iraq0918.pdf [lastet ned 29. oktober 2018]
- IBC, dvs. Iraq Body Count (2018a). *Database: Recent events*. Oxford: IBC. Tilgjengelig fra <https://www.iraqbodycount.org/database/recent/> [lastet ned 6. september 2018]
- IBC (2018b). *Methods*. Oxford: IBC. Tilgjengelig fra <https://www.iraqbodycount.org/about/methods/> [lastet ned 18. oktober 2018]
- IOM (2015, mai). *Salah al Din governorate profile, May 2015*. Bagdad: IOM. Tilgjengelig fra <http://iomiraq.net/reports/salah-al-din-governorate-profile-may-2015> [lastet ned 16. oktober 2018]
- IOM (2018a, 4. oktober). *Return Index. Findings Round 1, Iraq. September 2018*. Bagdad: IOM http://iraqdtm.iom.int/LastDTMRound/Return%20Index%20Briefing%20Round%201%20Findings_September%202018.pdf [lastet ned 16. oktober 2018]
- IOM (2018b, 30. september). *Returnee Master List 30 September 2018*. Bagdad: IOM. Tilgjengelig fra <http://iraqdtm.iom.int/ReturneeML.aspx> [lastet ned 16. oktober 2018]
- IOM (2018c, 31. januar). *Returnee Master List 31 January 2018*. Bagdad: IOM. Tilgjengelig fra <http://iraqdtm.iom.int/ReturneeML.aspx> [lastet ned 16. oktober 2018]
- Iraq Protection Cluster (2018, januar). *Salah al-Din Returnees Profile – January 2018*. [s.l.]: Iraq Protection Cluster. Tilgjengelig via https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Returnees%20Profile_Salah_al-Din_Jan2018.pdf [lastet ned 5. november 2018]
- Al-Jibouri, G. H. (2018, 12. juli) Extremists intimidate, harass, dislocate locals in Salahaddin, then take over. *Niqash*. Tilgjengelig fra <http://www.niqash.org/en/articles/security/5951/Extremists-Intimidate-Harass-Dislocate-Locals-In-Salahaddin-Then-Take-Over.htm> [lastet ned 8. oktober 2018]
- Kassim, O. & Slim, R. (2017, 6. april). *Iraq after ISIS: Three Major Flashpoints*. Washington D.C.: Middle East Institute. Tilgjengelig fra <http://www.mei.edu/content/article/iraq-after-isis-three-major-flashpoints> [lastet ned 16. oktober 2018]
- Khalid (2016, 21. september). Shirqat Liberated from IS. *Basnews*. Tilgjengelig fra <http://www.basnews.com/index.php/en/news/iraq/300325> [lastet ned 16. oktober 2018]
- Landinfo (2015, 19. mars). *Irak: Sikkerhet og internt fordrevne i Salahaddin provins*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig via Refworld <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=55b883154> [lastet ned 16. oktober 2018]
- Al-Monitor (2018, 13. april). Iraqi police who fought for tribal PMUs won't return to force. *Al-Monitor*. Tilgjengelig via <https://alshahidwitness.com/iraqi-police-tribal-pmu/> [lastet ned 16. oktober 2018]
- Rudaw (2018a, 9. september). Iraq's Rapid Response Force withdrawing from Tuz Khurmatu: official. *Rudaw*. Tilgjengelig fra <http://www.rudaw.net/mobile/english/middleeast/iraq/090920181> [lastet ned 30. oktober 2018]
- Rudaw (2018b, 3. september). Tuz Khurmatu IDPs launch campaign to collect funds for rebuilding, returning home. *Rudaw*. Tilgjengelig fra <http://www.rudaw.net/english/kurdistan/090320182> [lastet ned 16. oktober 2018]
- Rudaw (2018c, 13. januar). Iraq's Rapid Response force deployed to Tuz Khurmatu. *Rudaw*. Tilgjengelig fra <http://www.rudaw.net/english/kurdistan/130120182> [lastet ned 30. oktober 2018]
- Al-Sahid (2018, 24. januar). Security and stability has returned to Tuz Khurmatu after months of clashes. *Al-Sahid*. Tilgjengelig fra <https://alshahidwitness.com/security-tuz-khurmatu-clashes/> [lastet ned 16. oktober 2018]
- Shafaq News (2014, 7. august). Security forces clear several villages in Tuz Khurmatu and besiege ISIS elements in Yakenja. Shafaq News. Tilgjengelig fra http://www.shafaq.com/en/En_NewsReader/4e7d89eb-2e6d-4acd-95e6-18e4d97ec5c8 [lastet ned 16. oktober 2018]

Respons Irak: Salah al-Din provins – sikkerhetssituasjonen i perioden juli-september 2018

- Al-Tamimi, A. J. (2017, 31. oktober). Hashd Brigade Numbers Index. *Aymenn Jawad al-Tamimi's Blog*. [blogg]. Tilgjengelig fra <http://www.aymennjawad.org/2017/10/hashd-brigade-numbers-index> [lastet ned 16. oktober 2018]
- UNAMI, dvs. UN Assistance Mission for Iraq (u.å.). *Civilian Casualties*. Bagdad: UNAMI. Tilgjengelig fra http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=itemlist&layout=category&task=category&id=159&Itemid=633&lang=en [lastet ned 16. oktober 2018]
- UNAMI (2018a, 1. oktober). *UN Casualty Figures for Iraq for the Month of September 2018*. Bagdad: UNAMI. Tilgjengelig fra http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=item&id=9687:un-casualty-figures-for-iraq-for-the-month-of-september-2018&Itemid=633&lang=en [lastet ned 16. oktober 2018]
- UNAMI (2018b, 2. september). *UN Casualty Figures for Iraq for the Month of August*. Bagdad: UNAMI. 2018 http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=item&id=9542:un-casualty-figures-for-iraq-for-the-month-of-august-2018&Itemid=633&lang=en [lastet ned 16. oktober 2018]
- UNAMI (2018c, 8. juli). *Report on Human Rights in Iraq July to December 2017*. Bagdad: UNAMI. Tilgjengelig fra http://www.uniraq.com/index.php?option=com_k2&view=itemlist&layout=category&task=category&id=164&Itemid=650&lang=en [lastet ned 30. oktober 2018]
- UNAMI (2018d, 1. august). *UN Casualty Figures for Iraq for the Month of July 2018*. Bagdad: UNAMI. Tilgjengelig fra http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=item&id=9402:un-casualty-figures-for-iraq-for-the-month-of-july-2018&Itemid=633&lang=en [lastet ned 16. oktober 2018]
- UNAMI (2018e, 1. juli). *UN Casualty Figures for Iraq for the Month of June 2018*. Bagdad: UNAMI. Tilgjengelig fra http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=item&id=9277:un-casualty-figures-for-iraq-for-the-month-of-june-2018&Itemid=633&lang=en [lastet ned 10. oktober 2018]
- UNAMI (2018f, 31. mai). *UN Casualty Figures for Iraq for the Month of May 2018*. Bagdad: UNAMI. Tilgjengelig fra http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=item&id=9155:un-casualty-figures-for-iraq-for-the-month-of-may-2018&Itemid=633&lang=en [lastet ned 10. oktober 2018]
- UNAMI (2018g, 2. mai). *UN Casualty Figures for Iraq for the Month April 2018*. Bagdad: UNAMI. Tilgjengelig fra http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=item&id=8972:un-casualty-figures-for-iraq-for-the-month-april-2018&Itemid=633&lang=en [lastet ned 10. oktober 2018]
- UNAMI (2018h, 4. april). *UN Casualty Figures for Iraq for the Month of March 2018*. Bagdad: UNAMI. Tilgjengelig fra http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=item&id=8801:un-casualty-figures-for-iraq-for-the-month-of-march-2018&Itemid=633&lang=en [lastet ned 10. oktober 2018]
- UNAMI (2018i, 2. mars). *UN Casualty Figures for Iraq for the Month of February 2018*. Bagdad: UNAMI. Tilgjengelig fra http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=item&id=8643:un-casualty-figures-for-iraq-for-the-month-of-february-2018&Itemid=633&lang=en [lastet ned 10. oktober 2018]
- UNAMI (2018j, 1. februar). *UN Casualty Figures for Iraq for the Month of January 2018*. Bagdad: UNAMI. Tilgjengelig fra http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=item&id=8500:un-casualty-figures-for-iraq-for-the-month-of-january-2018&Itemid=633&lang=en [lastet ned 10. oktober 2018]
- UNAMI (2017, 23. desember). *Summary of UNAMI Findings in Tuz Khurmatu [EN/AR/KU]*. Bagdad: UNAMI. Tilgjengelig via <https://reliefweb.int/report/iraq/summary-unami-findings-tuz-khurmatu-enarku> [lastet ned 30. oktober 2018]
- UNHCR (2018a, 30. september). *UNHCR Iraq Protection Update - September 2018*. Genève: UNHCR. Tilgjengelig via <https://reliefweb.int/report/iraq/unhcr-iraq-protection-update-september-2018> [lastet ned 30. oktober 2018]
- UNHCR (2018b, 18. februar). *Iraq: Bi-weekly Protection Update (5 - 18 February 2018)*. Genève: UNHCR. Tilgjengelig via <https://reliefweb.int/report/iraq/iraq-bi-weekly-protection-update-5-18-february-2018> [lastet ned 5. november 2018]

Respons Irak: Salah al-Din provins – sikkerhetssituasjonen i perioden juli-september 2018

- Wallace, B. & Cafarella, J. (2018, 1. oktober). *ISIS's Second Resurgence*. Washington D.C.: Institute for the Study of War. Tilgjengelig fra <http://iswresearch.blogspot.com/search/label/Iraq> [lastet ned 16. oktober 2018]
- Wing (2018a, 6. oktober). Islamic State Returns To Baghdad While Overall Security In Iraq Remains Steady. *Musings on Iraq* [blogg]. Tilgjengelig fra <http://musingsoniraq.blogspot.com/2018/10/islamic-state-returns-to-baghdad-while.html> [lastet ned 16. oktober 2018]
- Wing, J. (2018b, 2. oktober). Security In Iraq Sep 22-28, 2018. *Musings on Iraq* [blogg]. Tilgjengelig fra <http://musingsoniraq.blogspot.com/2018/10/security-in-iraq-sep-22-28-2018.html> [lastet ned 16. oktober 2018]
- Wing, J. (2018c, 3. september). Violence Remained Steady in Iraq in August 2018. *Musings on Iraq* [blogg]. Tilgjengelig fra <http://musingsoniraq.blogspot.com/2018/09/violenceremained-steady-in-iraq-august.html> [lastet ned 16. oktober 2018]
- Wing, J. (2018d, 30. august). Security in Iraq Aug 22-28, 2018. *Musings on Iraq* [blogg]. Tilgjengelig fra <http://musingsoniraq.blogspot.com/2018/08/security-in-iraq-aug-22-28-2018.html> [lastet ned 16. oktober 2018]
- Wing, J. (2018e, 2. august). Violence Slightly Down In Iraq July 2018. *Musings on Iraq* [blogg]. Tilgjengelig fra <http://musingsoniraq.blogspot.com/2018/08/violence-slightly-down-in-iraq-july-2018.html> [lastet ned 16. oktober 2018]
- Wing, J. (2018f, 3. juli). June 2018 Islamic State Rebuilding In Rural Areas Of Central Iraq. *Musings on Iraq* [blogg]. Tilgjengelig fra <http://musingsoniraq.blogspot.com/2018/07/june2018-islamic-state-rebuilding-in.html> [lastet ned 16. oktober 2018]
- Wing, J. (2018g, 2. juni). Security In Iraq Largely Unchanged In May 2018. *Musings on Iraq* [blogg]. Tilgjengelig fra <http://musingsoniraq.blogspot.com/2018/06/security-in-iraq-largelyunchanged-in.html> [lastet ned 16. oktober 2018]
- Wing, J. (2018h, 2. mai). April 2018 Large Drop In Violence In Iraq. *Musings on Iraq* [blogg]. Tilgjengelig fra <http://musingsoniraq.blogspot.com/2018/05/april-2018-large-drop-in-violence-in.html> [lastet ned 16. oktober 2018]
- Wing, J. (2018i, 2. april). March 2018 The Return Of The Islamic State Insurgency. *Musings on Iraq* [blogg]. Tilgjengelig fra <http://musingsoniraq.blogspot.com/2018/04/march-2018-return-of-islamic-state.html> [lastet ned 16. oktober 2018]
- Wing, J. (2018j, 3. mars). 649 Deaths, 275 Wounded Feb 2018 In Iraq (UPDATED). *Musings on Iraq* [blogg]. Tilgjengelig fra <http://musingsoniraq.blogspot.com/2018/03/643-deaths-256-wounded-feb-2018-in-iraq.html> [lastet ned 16. oktober 2018]
- Wing, J. (2018k, 2. februar). Violence Up In Iraq, Jan 2018. *Musings on Iraq* [blogg]. Tilgjengelig fra http://musingsoniraq.blogspot.com/2018/02/violence-up-in-iraq-jan-2018_2.html [lastet ned 16. oktober 2018]
- U.S. Department of Defense (2018, 15. august). *Overseas Contingency Operations. Operation Inherent Resolve Operation Pacific Eagle–Philippines. Lead IG Report to the U.S. Congress April 1, 2018–June 30, 2018*. Washington D.C.: U.S. Department of Defense. Tilgjengelig fra https://media.defense.gov/2018/Aug/15/2001954780/-1/-/1/1/FY2018_LIG_OCO_OIR3_JUN2018_508.PDF [lastet ned 30. oktober 2018]

Muntlige kilder

- Kirkuk Now. Møte i Sulaymaniya 29. april 2018.
- International humanitær NGO. Møte i Erbil 24. april 2018.
- Menneskerettighetsaktivist i Erbil. Møte Erbil 27. april 2018.

Respons Irak: Salah al-Din provins – sikkerhetssituasjonen i perioden juli-september 2018

- U.S. Consulate in Erbil. Møte i Erbil 27. april 2018.

© Landinfo 2018

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.